

Kotilava- hankkeen tausta

Kotilava-ohjausryhmän
kokous 26.5.2016
Johanna Lilja & Jyrki Ilva

TTA-hanke: Kansalliset OA periaatteet (2013)

- TTA = Tutkimuksen tietoaaineistot
- Tiedon saatavuus –työryhmän raportti (11.11.2013):
<https://www.tdata.fi/documents/10180/43697/Tiedon+saatavuus+-ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+raportti>
- Tavoitetilä: tutkimusdata ja -julkaisut ovat avoimesti saatavilla tietoverkoissa avoimen rajapinnan kautta
  - Open access -lehdet ja tieteellisten artikkelien rinnakkaistallentaminen hyväksyttiin samanarvoisina avoimuuden edistämässä
  - Ns. hybridilehdissä julkaisemista sen sijaan ei suositeltu
  - Kotimaisen tiedejulkaisemisen avoimuus nostettiin raportissa erilliseksi kehittämiskohteeksi

Kotimaisten tieteellisten lehtien erityispiirteitä

- Pienten kustantamojen tai tieteellisten seurojen tuottamia
- Kirjastoille ja yksityisille kuluttajille erittäin edullisia
- Edullinen hinta perustuu vapaaehtoistyöhön, valtionapuun ja seuran tukeen
- Pitkään jatkunut sidos painettuun formaattiin
- Eivät kata tasapuolisesti kaikkia Suomessa harjoitettuja tutkimusaloja, vaan useilla aloilla keskeiset tutkimustulokset julkaistaan yksinomaan kansainvälisissä lehdissä
- Elintärkeitä monille humanistisille ja yhteiskuntatieteellisille aloille, joilla on tarve julkaista Suomea ja suomalaisia käsitteleviä tutkimuksia
- Yhdistävät suomalaista tiedeyhteisöä muuhun yhteiskuntaan
- Suomessa julkaistaan myös kymmeniä vieraskielisiä lehtiä, jotka ovat vakiinnuttaneet asemansa kansainvälisessä tiedeyhteisössä

Kotimaisen tiedejulkaisemisen avoimuuden edistäminen

- Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) ja Kansalliskirjaston edustajista koostuva työryhmä valtuutettiin valmistelemaan huhtikuun alkuun 2014 mennessä opetus- ja kulttuuriministeriölle esitys kotimaisten tiedejulkaisujen OA-rahoitusmallista ja sen pilotointiprojektista.
- Työryhmä määrättiin myös selvittämään kotimaisten tiedejulkaisujen avoimuuden ja sen vaikutusten mittaamista.
- Kaksi jäsentä: tietojärjestelmäasiantuntija Jyrki Ilva Kansalliskirjastosta ja julkaisupäällikkö Johanna Lilja Tieteellisten seurain valtuuskunnasta.

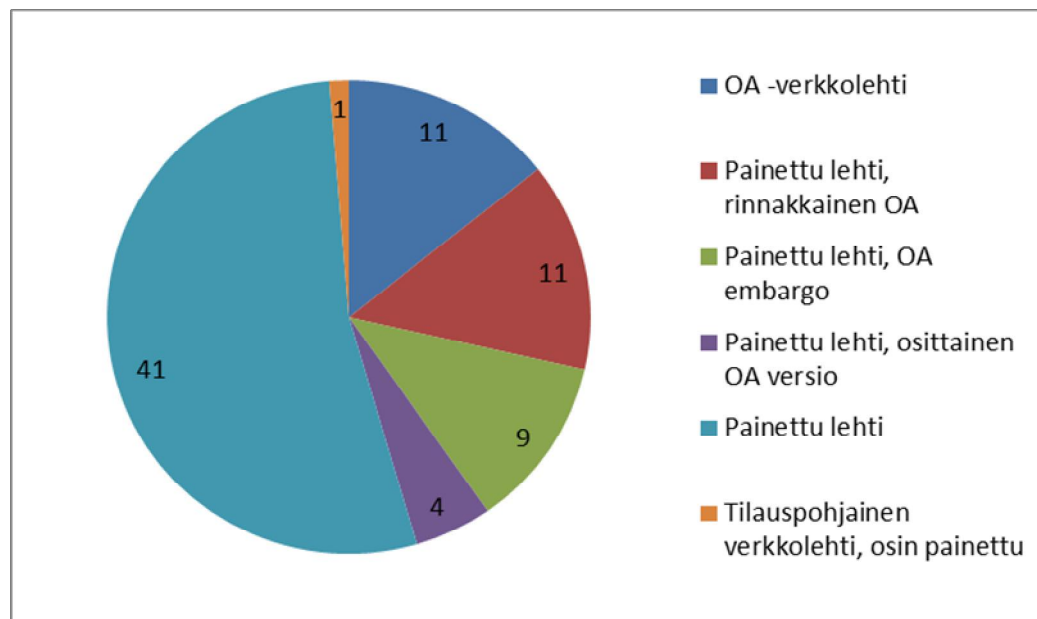
Tuloksena selvitys

- Kotimaiset tieteelliset lehdet ja avoin julkaiseminen: selvitys mahdollisista rahoitusmalleista (2014)
- <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-5995-09-1>
- Lähteitä: Juuli-julkaisutietoportaali; Julkaisuforumihankkeen julkaisukanavalista; TSV:n julkaisuavustustietokanta sekä ryhmäkeskustelu OA-pilotoinnista kiinnostuneiden lehtien kanssa

Selvityksen tuloksia: Kotimaisten lehtien osuus yliopistojen tieteellisissä lehdissä ilmestyneistä artikkeleista eri tieteenaloilla 2011-2012 (Lähde: www.juuli.fi)

	kotimaiset	kaikki	kotim. osuus
Teatteri- ja tanssiala	9	13	69,2 %
Teologinen	161	259	62,2 %
Musiikkiala	27	45	60,0 %
Oikeustieteellinen	233	394	59,1 %
Humanistinen	1302	2459	52,9 %
Yhteiskuntatieteellinen	1002	2204	45,5 %
Kasvatustieteellinen	385	1069	36,0 %
Taideteollinen	34	123	27,6 %
Liikuntatieteellinen	35	162	21,6 %
Terveystieteet	244	1297	18,8 %
Psykologia	96	696	13,8 %
Kauppatieteellinen	162	1180	13,7 %
Maatalous-metsätieteellinen	78	676	11,5 %
Eläinlääketieteellinen	29	271	10,7 %
Lääketieteellinen	661	6951	9,5 %
Farmasia	43	517	8,3 %
Hammaslääketieteellinen	21	388	5,4 %
Luonnontieteellinen	280	7283	3,8 %
Teknillistieteellinen	119	5223	2,3 %

Selvityksen tuloksia: Lähtötilanne avoimuudessa (valtionapua saavat lehdet 2012, n=76)

Selvityksen tuloksia: Kotimaisen kustannustoiminnan kulurakenne (2012 ka, n=76)

Keskiarvo lehtien kuluista 2012	Palkat ja palkkiot	Painatus- ja jakelu	Markkinointi	Muut kulut	Kulut yht.
Painetut lehdet (41)	12506	9978	306	3642	26432
Painetut lehdet, embargona OA (9)	12614	12396	872	5131	31013
Painetut lehdet, osittainen OA (4)	23531	9640	20	1142	34333
Painetut lehdet, rinnakkainen OA (11)	4561	5903	5	365	10834
OA -verkkolehdet (11)	15200	2624	7	5814	23645
Tilauspohjainen, osin painettu	1945	1821	151	0	3916

Selvityksen tuloksia: Kotimaisen kustannustoiminnan tuottorakenne (2012 ka, n=76)

Keskiarvo lehtien tuotoista 2012	Myyntituotot	Mainostuotot	Muut tuotot	Valtionapu	Muut avustukset	Tuotot yht.
Painetut lehdet (41)	12821	251	2317	6683	2066	24138
Painetut lehdet, embargona OA (9)	14779	656	2344	6189	4476	28444
Painetut lehdet, osittainen OA (4)	5016	380	9780	18000	1250	34426
Painetut lehdet, rinnakkainen OA (11)	2990	95	453	5418	19	8976
OA -verkkolehdet (11)	2064	0	3739	11364	6040	23207
Tilauspohjainen, osin painettu	0	0	0	3000	4000	7000

Selvityksen tuloksia: kustantajien SWOT kirjoittajamaksuista

<p>Vahvuudet</p> <p>Rahaa tulee säännöllisesti</p>	<p>Heikkoudet</p> <p>Hallinnointi saattaisi maksaa enemmän kuin mitä maksut tuottavat</p> <p>Nykyiset maksut suuria, varsinkin suhteessa suomenkielisiin, pienten tieteenalojen artikkeleihin</p> <p>Syntyisi epäreiluja tilanteita</p> <p>Kansainvälisessä julkaisemisessa sulkee tiettyjä alueita ulkopuolelle</p>
<p>Mahdollisuudet</p> <p>Toisille maksut ovat osoitus lehden tasosta</p> <p>Maksuilla voidaan saada lehti kannattavaksi ja mahdollistaa sen kasvu</p>	<p>Uhat</p> <p>Hyvät kirjoittajat jäävät pois pienenkin maksun takia</p> <p>Kirjoittajat arvioivat julkaisukanavaa valitessaan tilannetta suhteessa vertaisryhmiin</p> <p>Leimautuminen "saalistavaksi lehdeksi"</p>

Selvitykset: kustantajien SWOT konsortiomallista

<p>Vahvuudet Yksi rahoittaja ei kasva määrääväksi Joustava ja nopea, jos on hyvin järjestetty</p>	<p>Heikkoudet Tällä hetkellä kirjastoilla on hyvin vähän rahaa kiinni kotimaisten lehtien tilauksissa ja lisensseissä, joten avoimuus ei vapauttaisi kovin suurta rahasummaa Miten rahanjako organisoidaan?</p>
<p>Mahdollisuudet Pysyvä avoin saatavuus helpompi hoitaa Tuen saannin voisi sitoa näkyvyyteen ja käyttöön / esim. latauskerrat tai artikkelimäärä Konsortioita on paitsi kirjastoilla myös yliopistoilla - pitäisi kartoittaa laaja-alaisesti eri tahoja Rahoituksen määrä suhteessa julkaisun alaan, kieleen ja julkaisustrategiaan</p>	<p>Uhat Mistä työvoima tämän pyörittämiseen? Löytyykö rahoittajia?</p>

Selvityksen toimenpide-ehdotukset

1. Kotimaiset tieteelliset lehdet säilytetään elinvoimaisina
2. Tavoitteeksi otetaan open access -lehtien osuuden kasvattaminen kolmivuotiskaudella noin 30:stä 50 prosenttiin valtionapua saavista lehdistä
3. Avoimien lehtien hyödyntämiä teknisiä palveluita kehitetään ajanmukaisiksi siten, että lehdet ovat tasaveroisessa asemassa vastaavien kansainvälisten julkaisukanavien kanssa
4. Kotimaisen open access -julkaisemisen yleisyyden ja vaikuttavuuden seurantaan kehitetään soveltuvia käytäntöjä ja mittareita
5. Avoimen julkaisemisen rahoitusratkaisujen kehittäminen edellyttää laajaa kansallista yhteistyötä julkaisutoiminnassa mukana olevien ja siitä hyötyvien tahojen (mm. korkeakoulut ja tutkimusrahoittajat) kesken
6. Kotimaisten lehtien julkaisijat voivat valita avoimuuteen sellaisen tien, joka on niiden kannalta taloudellisesti mahdollinen

Muuta huomattavaa

- Valtionavun täydentämistä open access -julkaisemista tukevalla konsortiopohjaisella rahoituksella pidettiin lupaavimpana ratkaisuna
  - Tieteelliselle julkaisemiselle myönnettävällä valtionavulla suuri merkitys
  - Kirjoittajamaksujen käyttöönottoon liittyisi etenkin kotimaiselle yleisölle suunnattujen lehtien osalta monenlaisia ongelmia
  - Rahoituksen vastineena lehdet sitoutuvat tiettyihin laatukriteereihin
- Teknisen infrastruktuurin osalta tarvitaan keskitettyä kehitystyötä
  - TSV:n ylläpitämän Open Journal Systems -alustan kehittäminen osaksi tieteellisen julkaisemisen infrastruktuureja
  - Keskeisiä tavoitteita mm. käyttöliittymän ja teknisten rajapintojen kehittäminen, DOI- ja ORCID-tunnisteiden käyttöönotto

Avoin tiede ja tutkimus -hanke (ATT)

- Käynnistyi 2014
- Mahdollisti rahoituksen hakemisen Kotimaiset lehdet avoimiksi ja vaikuttamaan -hankkeelle
  - Julkaisualustan (OJS) kehittämiseen
  - Avoimen julkaisemisen rahoitusmallin kehittämiseen ja pilotoinnin toteuttamiseen
- Rahoitus saatiin huhtikuussa 2015
  - Tieteellisten seurain valtuuskunnalle ja Kansalliskirjastolle
  - Kahden suunnittelijan työhön, koulutukseen ja matkoihin sekä tapahtumien järjestämiseen
- ATT-hankkeesta on saatu myös paljon muuta tukea ja synergiaetuja